

Komisja Maksimafilii ZG PZF

Skład Komisji:

Przewodniczący

Sławomir Bem

Członkowie Komisji

Wojciech Chwastowski

Jerzy Musiał

Nadzieja Sulima

Zespół redakcyjny:

Sławomir Bem, Wojciech Chwastowski, Marek Smoła

Wydawca: Komisja Maksimafilii ZG PZF; adres: Maksimafilia@wp.pl

SŁOWO WSTĘPNE

Mam przyjemność zaprezentować Państwu kolejny, czwarty numer biuletynu poświęconego kolekcjonowaniu kart maksimum, powstałego z inicjatywy Komisji Maksimafilii ZG PZF. Tradycyjnie, w numerze przedstawiamy teorię, historię, jak i nowości z obszaru maksimafilii.

Zacznę od pochwalenia się światowym sukcesem polskiej karty maksimum. W Konkursie na Najlepszą Kartę Maksimum roku 2021 w świecie zorganizowanym przez Komisję Maksimafilii FIP zwycięzcą została polska karta maksimum ! Wyniki konkursu wraz ze zdjęciem zwycięskiej karty zamieszczamy w numerze.

Z uwagi na ratyfikowanie w 2 poł. 2022r. przez Kongres FIP nowych wytycznych do sędziowania eksponatów maksimafilii, w części dotyczącej teorii przedstawiamy informacje nt. ważniejszych zmian, które będą dotyczyć eksponatów maksimafilii. Warto zwrócić uwagę na uszczegółowione kryteria oceny eksponatów m.in. dla kategorii Opracowanie oraz Wiedza filatelistyczna i tematyczna, w których na wystawach można zdobyć, ale też i stracić najwięcej punktów.

W numerze zamieszczamy recenzję autorstwa naszego czytelnika do książki poświęconej filatelistycznej historii dawnej posiadłości Hiszpanii w Afryce Północnej. Karty maksimum wykonane przy użyciu znaczków Sahary Zachodniej pojawiają się czasem na portalach filatelistycznych (przykładowa tematyka to m.in. fauna, flora, architektura) i mogą znaleźć się też w eksponatach klasy maksimafilii.

Zachęcając do współpracy i udziału w tworzeniu kolejnych numerów biuletynu.

Sławomir Bem
Przewodniczący
Komisji Maksimafilii ZG PZF

PORADNIK KOLEKCJONERA KART MAKSYMUM – CZ. 4

Sławomir Bem

Część czwarta poradnika w całości poświęcona będzie zmianom w wytycznych do sędziowania eksponatów maksimafilii, które zostały ratyfikowane przez Kongres FIP w Dżakarcie w dn. 9 sierpnia 2022r. W związku z tą ratyfikacją, obecnie w przygotowaniu jest aktualizacja polskiego Regulaminu Specjalnego Oceny Eksponatów Maksimafilii (SREV). Mimo, że zmiany nie będą zasadnicze, to już w tym artykule przybliżymy je czytelnikom, tak by mieć je w uwadze już przy przygotowywaniu lub planowaniu nowych eksponatów klasy maksimafilii.

Strona tytułowa

- Strona z wprowadzeniem lub tytułowa jest obowiązkowa w eksponatach klasy Maksimafilii. Musi być ona pierwszą stroną eksponatu i powinna zawierać tytuł eksponatu, krótką i zwięzłą ogólną informację dotyczącą tematu, opis celu eksponatu, opis zakresu eksponatu oraz plan budowy eksponatu. Dodatkowo, co przedtem nie było wymagane, na stronie tytułowej wystawca powinien przedstawić wykaz swoich osobistych badań w temacie oraz najważniejszej użytej literatury.

Zasady budowy eksponatu

- Z zasad budowy eksponatu usunięto zapis „Generalnie tematy abstrakcyjne lub symboliczne nie pasują do Maksimafilii i są wyłączone z jej obszaru.”.

Kryteria oceny eksponatów

- Mimo, że zasadniczo punktacja nie uległa zmianie to został zmieniony jej układ z rozdzieleniem punktacji za Stan i Rzadkość oraz uszczegółowieniem wskazań dotyczących podstawowych elementów leżących u podstaw poszczególnych kryteriów. Nowy układ kryteriów oceny eksponatów będzie następujący:

Opracowanie		20 pkt.
Znaczenie filatelistyczne		10 pkt.
Wiedza filatelistyczna i tematyczna, własne studia i badania		35 pkt.
<i>w tym: Wiedza filatelistyczna i tematyczna</i>	20	
<i>Własne studia i badania</i>	15	
Stan		10 pkt.
Rzadkość		20 pkt.
Prezentacja		5 pkt.
łącznie	-	100 punktów

Opracowanie eksponatu

Przy ocenie kryteria „Opracowanie”, będącego rozwinięciem narracji dla wybranego tematu należy zwrócić uwagę na:

- logiczne rozwinięcie, które powinno być łatwe do prześledzenia,
- kompletność pokazanego materiału w odniesieniu do zakresu eksponatu,
- jasny i zwięzły opis
- zrównoważoną prezentację dla wybranego tematu.

Eksponat powinien również:

- posiadać stronę wprowadzającą lub tytułową, przedstawiającą cel eksponatu, określającą zakres eksponatu i zawierającą plan eksponatu oraz podającą najważniejsze odniesienia do literatury.
- odzwierciedlać opis zamieszczony na stronie tytułowej odnoszący się do tytułu, celu, zakresu i planu,
- zostać rozwinięty zgodnie z planem,
- posiadać karty z nagłówkami, które pomagają w zrozumieniu narracji,
- posiadać naturalne punkty rozpoczęcia i zakończenia eksponatu,
- nie zawierać powtarzającego się materiału (watowanie).

Wiedza filatelistyczna i tematyczna

- Wybór kart maksimum prezentuje wiedzę wystawcy dotyczącą wybranego tematu, znaczków pocztowych, osteplowań i widokówek.

- Wiedza filatelistyczna o znaczkach pocztowych oceniana będzie według tego, jak interesujące są opisy (cel i data wydania, typ, druk, odmiany, do kiedy były ważne, itp.).
- Wiedza na temat ostemplowań obejmuje rodzaje kasowników, okres stosowania, oraz uzasadnienie zastosowania danego kasowania (miejsce, ilustracja, tekst, ...).
- Wiedza dotycząca widokówki będzie oceniana według jej zgodności z tematem znaczka pocztowego, jej jakości i rzadkości wydania.
- Fałszerstwa nie są dopuszczalne w ekspozycji.

Własne studia i badania

- Prace badawcze w maksymalii oparte są na zachowaniu trzech zgodności: tematu, miejsca i czasu.
- Zgodność tematu będąca zasadniczą cechą prawdziwej karty maksimum musi być tak bliska, jak jest to możliwe i możliwa wizualnie do zweryfikowania.
- Zgodność miejsca wymaga związku pomiędzy nazwą miejsca lub miejscowości na kasowniku pocztowym, tematem znaczka pocztowego oraz widokówki. Ostemplowanie „pierwszego dnia obiegu” na karcie maksimum może być użyte tylko wtedy, gdy jest w zgodzie z powyższym warunkiem.
  - a. W przypadku pomników, krajobrazów i miejscowości wymaganą zgodność daje tylko miejsce, gdzie dany pomnik, krajobraz lub miejscowość są zlokalizowane. Jeśli miejscowość nie ma urzędu pocztowego, powinien być wybrany urząd, który obsługuje daną miejscowość lub ten, który znajduje się najbliżej.
  - b. Gdy tematem jest sławna osoba, kasowanie powinno być wykonane w miejscowości związanej ze zdarzeniem dotyczącym tej osoby lub jej: narodzin, śmierci, pogrzebu, pracy lub aspektu działalności, pośmiertnego hołdu itp. Gdy znaczek upamiętnia wyraźnie jedno z tych zdarzeń, ostemplowanie z miejsca, w którym wystąpiło, jest lepsze.
  - c. W przypadku, gdy znaczek upamiętnia wydarzenie, ostemplowanie winno być dokonane w miejscu z nim związanym.
  - d. Gdy znaczek przykładowo ukazuje samolot, pociąg lub statek, ostemplowanie winno być wykonane w miejscu, gdzie znajduje się

lotnisko, stacja kolejowa, port lub w pokładowym urzędzie pocztowym bezpośrednio związanym z tematem.

- e. Karty maksimum ukazujące dyscypliny sportowe powinny być ostemplowane w miejscach, gdzie te sporty są uprawiane.
  - f. Karty maksimum ukazujące takie dzieła sztuki, jak obrazy, rzeźby, mozaiki, witraże, freski, gobeliny i generalnie wszystkie przedmioty znajdujące się w muzeach lub kolekcjach sztuki, powinny być ostemplowane w miejscu, w którym się znajdują lub w miejscu w którym powstały.
Kasowania z innych miejsc są dopuszczone z okazji lokalnych wystaw i innych wydarzeń jeśli są one związane z dziełem (podpis lub portret artysty itp.).
Kiedy dzieło sztuki stanowi integralną część pomnika (rzeźba, fresk, witraż, mozaika, itp.), preferowane jest ostemplowanie w najbliższym urzędzie pocztowym od miejsca, gdzie znajduje się dany obiekt.
  - g. W przypadku, gdy znaczek upamiętnia wydarzenia lub przedstawia krajobraz lub pomnik z innego kraju, wykonanie karty maksimum nie jest możliwe, ponieważ występuje wtedy całkowita niezgodność miejsca.
  - h. Kasowniki zagranicznych urzędów pocztowych (przykładowo z okazji wystaw filatelistycznych i innych) są dozwolone.
  - i. Kasowanie jest najlepsze, gdy zostało wykonane w miejscu blisko związanym z tematem, spełniającym zgodność tematu, miejsca i czasu oraz było stosowane przez krótki okres czasu.
- Zgodność czasu jest określona przez datę kasowania w okresie ważności znaczka pocztowego.

POLSKIE KARTY MAKSYMUM - CZ. 4. LATA 1939-1945

Wojciech Chwastowski, Sławomir Bem

Ten odcinek cyklu Polskie Karty Maksimum jest poświęcony latom 1939 – 1945, kiedy ziemie polskie znalazły się pod okupacją niemiecką i sowiecką.

W dniu 26 października 1939 r. Hitler wydał dekret, na mocy którego zostało utworzone Generalne Gubernatorstwo. Była to jednostka administracyjno-terytorialna utworzona przez III Rzeszę obejmująca część okupowanego przez Niemcy terytorium II Rzeczypospolitej, która nie została bezpośrednio anektowana przez III Rzeszę. Po wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej i wcieleniu 1 sierpnia 1941 do Generalnego Gubernatorstwa tzw. Dystryktu Galicja, jego obszar rozpościerał się od Czerwina na północy do Hryniawy na południu, od Częstochowy na zachodzie do Okopów Świętej Trójcy na wschodzie.

Dla potrzeb pocztowych początkowo używano niemieckich znaczków z 1933-34 roku, później przedrukowano znaczki polskie, by w końcu używać znaczków wydanych specjalnie dla Generalnego Gubernatorstwa. Wiele z nich pokazywało zabytkowe budowle znajdujące się na okupowanych terenach.

Mimo utraty niepodległości przez Polskę w latach 1939-45 polscy filatelisci zajmowali się wykonywaniem kart maksimum. Do tego celu używano także kartek wydanych w Polsce przed wojną.

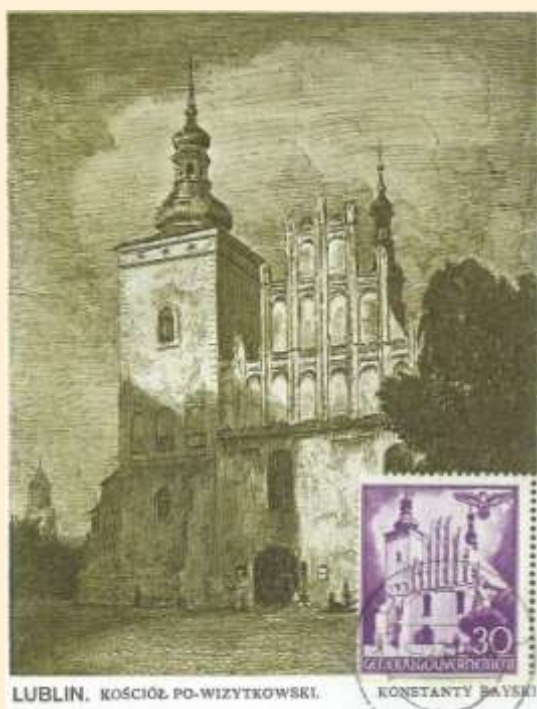

Zn. /Fi. 42/ Lublin - Brama Krakowska
Wydawca kartki Sztuka
Stempel dzienny Lublin 16.12.1940r.

Zn. /Fi. 44/ Kościół Dominikanów w Krakowie
Wydawca kartki nieznanym
Stempel dzienny Kraków 06.7.41r.

Zn. /Fi. 46/ Kościół powizytkowski w Lublinie
 Wydawca kartki Haydzicki
 Stempel dzienny Lublin 16.12.1941r.

Zn. /Fi. 50/ Kościół Mariacki w Krakowie
 Wydawca kartki nieznaný
 Stempel dzienny Kraków

Zn. /Fi. 51/ Pałac Brühla w Warszawie
 Wydawca kartki nieznaný
 Stempel dzienny Warszawa 3.9.41

Zn. /Fi. 51/ Pałac Brühla w Warszawie

Zn. /Fi. 63/ Barbakan
 Wydawca kartki Akropol Kraków
 Stempel dzienny Kraków 1 23.5.

Zn. /Fi. 69/ Ratusz w Sandomierzu
 Wydawca kartki nieznany
 Stempel dzienny Sandomierz 07.2.44

Zn. /Fi. 104/ M. Kopernik
 Wydawca kartki ZKW Druck Krakau
 Stempel okolicznościowy Kraków 24 maj 1943

Zn. /Fi. 114/ Klasztor w Tyńcu
 Wydawca kartki nieznany
 Stempel okolicznościowy Kraków 26.X.1943

Zn. /Fi. 125b/ Wawel
 Wydawca kartki nieznany
 Stempel okolicznościowy Kraków 26.10.1944

MARIAN TEODOR HAYDZICKI (1909-1985) – ZAPOMNIANY TARNOWIANIN (Cz. 4)

Marek Smoła

W konspiracji powojennej cd.

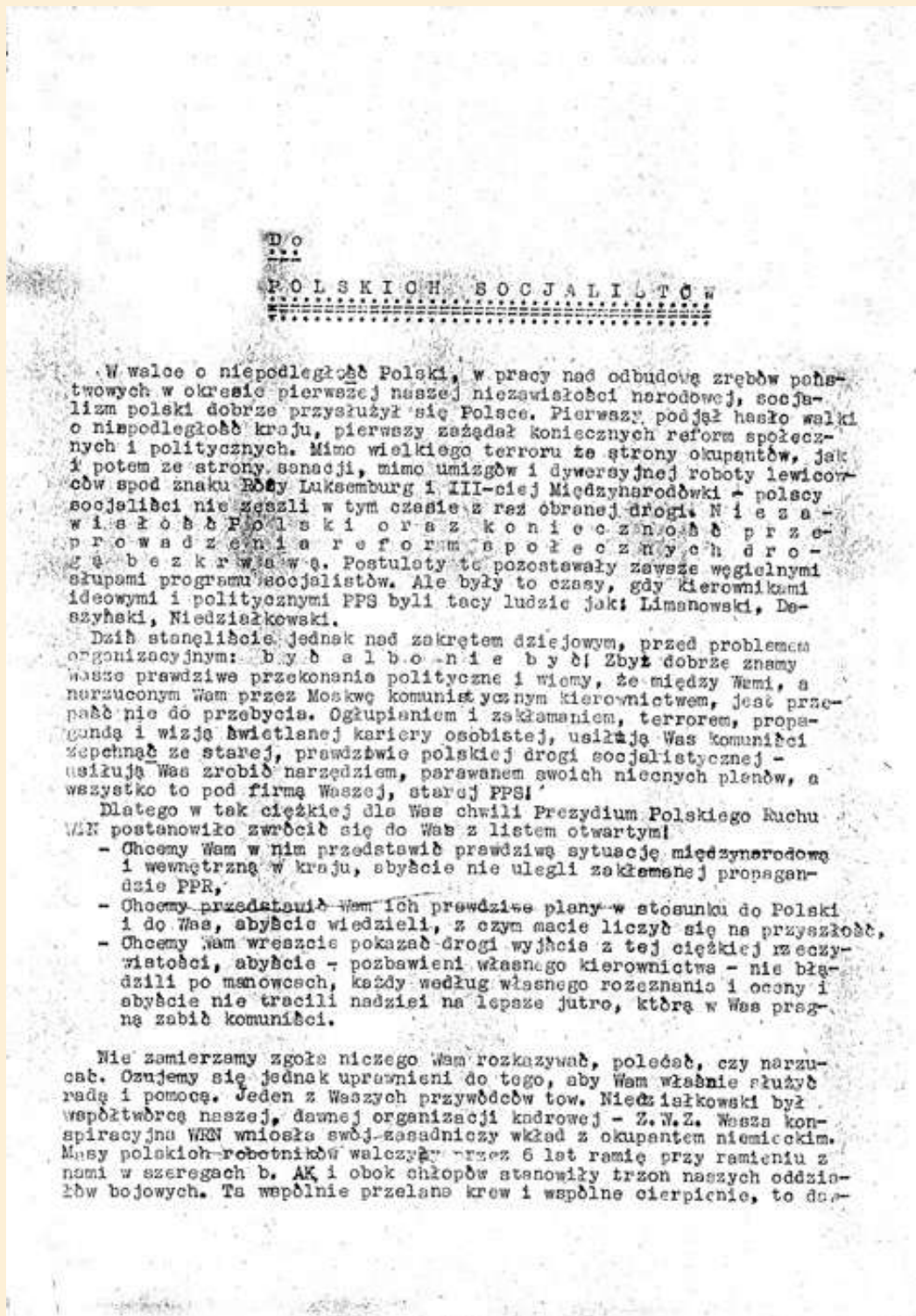
Kiedy po kolejnych falach aresztowań okrzypty nieco niedobitki konspiracji, Haydzicki wkrótce na nowo nawiązał kontakty z Władysławem Kowalem. Przekazywał mu informacje o sytuacji w PPS, która coraz głębiej kontrolowana była przez komunistów, a także o losach byłych żołnierzy AK, którzy ujawniali się wobec władz. Był jednak systematycznie obserwowany, tym bardziej, że w 1947 roku został zaproszony do udziału w kongresie filatelistycznym odbywającym się w Dijon we Francji (będzie o nim mowa dalej). Jeszcze przed wyjazdem spotkał się z Kowalem, zaś po powrocie z Kongresu odwiedził go Wojtarowicz, który przekazał Haydzickiemu sporą paczkę zawierającą nielegalne druki. Ten zaś, spodziewając się rewizji w domu, przekazał je krewnemu, pracującemu w starostwie Wincentemu Grabanowi. Haydzicki po raz ostatni spotkał się z Kowalem w październiku 1947 roku. Omawiali wtedy zawieszenie działalności, choć Haydzicki przekazał jeszcze Kowalowi informacje o losach polskich emigrantów przebywających we Francji i przyjął przygotowane przez WiN ulotki „Do polskich socjalistów”.

Zastępca Kowala, Stefan Wojtarowicz „Wojciechowski”, nauczyciel w Jodłówce Tuchowskiej, przekazał natomiast Haydzickiemu rękopisy dwóch prac: „Reorganizacja rolnictwa w wolnej Polsce” oraz „Sojusznicy Prusko-Żydowscy”. Haydzicki dysponujący maszyną do pisania miał je przepisać i oddać autorowi. Również Bolesław Kalaciński „Jastrząb”, kierownik Rady WiN w Tarnowie, kontaktował się z Haydzickim, wykorzystując jego znajomość terenu i liczne kontakty.

Aresztowany we wrześniu 1948 roku Stefan Wojtarowicz, złamany w brutalnym śledztwie i zmuszony do mówienia, wymienił wśród wielu swoich informatorów także Haydzickiego. Krakowski WUBP 14 września 1948 roku wydał formalne postanowienie o tymczasowym aresztowaniu Haydzickiego, podejrzanego o przynależność do organizacji WiN pod pseudonimem „Orma” i przekazywanie tej organizacji informacji i różnych dokumentów. Przetrzymany w areszcie śledczym w Krakowie przesłuchiwany był

kilkakrotnie przez oficera śledczego Władysława Czyża. Przyznał się jedynie do przynależności do ROAK. Twierdził też, że przekazanych mu materiałów nie przepisał, a wręcz oddał na przechowanie do swojego wuja, Wincentego Grabana, którego UB i tak podejrzewało o przechowywanie archiwum WiN.

Pierwsza strona ulotki „Do polskich socjalistów” (1947 r.)

Proces Haydzickiego zakończył się 4 lutego 1949 roku. Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie, działając pod przewodnictwem ppłka Juliana Polan-Haraschina z udziałem ławników, por. Tadeusza Makowskiego i kpr. Wojciecha Łukasika, skazał Haydzickiego na pięć lat więzienia, utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na trzy lata. W treści wyroku sąd, podając dane personalne dotyczące Haydzickiego, datę i miejsce urodzenia, czy imiona rodziców, określił go również jako doktora filozofii. Wiadomo już z wcześniejszych rozważań, że Haydzicki nie ukończył studiów wyższych, więc też nie mógł tym bardziej uzyskać stopnia doktora nauk. Może ujawnia się tu nie po raz pierwszy jakiś przejaw jego megalomanii, być może było to działanie służące wzmocnieniu jego pozycji zawodowej. W tamtym okresie z łatwością można było powołać się na zaginięcie dokumentów, a jego pobyt we Francji w latach przedwojennych znakomicie mógł sugerować zdobycie tam wykształcenia.

Haydzicki (w czasie pobytu w więzieniu urzędowo zmieniono pisownię jego nazwiska na Hajdzicki) przebywał w ciężkich więzieniach w Krakowie (przy ul. Montelupich) i we Wronkach. Jego żona pisała do Bieruta z prośbą o zwolnienie męża, ale pozostała ona bez echa. Bezsilna w tej sprawie prosiła już tylko o wystawienie zaświadczenia o aresztowaniu męża w celu przedłożenia w swojej szkole. Przebywając we Wronkach pracował jako buchalter, co potwierdził naczelnik tego więzienia. Na wolność wyszedł 13 września 1953 roku. Zatarcie skazania uzyskał decyzją Rady Państwa z 29 czerwca 1965 roku, ale dopiero 13 czerwca 1996 roku Wydział III Karny Sądu Wojewódzkiego w Krakowie unieważnił wyrok z 1949 roku, dokonując formalnej rehabilitacji Haydzickiego. Stało się to w jedenaście lat po jego śmierci ...

C.d.n.

KONKURS NA NAJLEPSZĄ KARTĘ MAKSIMUM 2021 ROKU ROZSTRZYGNIĘTY

W grudniu 2022 r. ogłoszono wyniki konkursu na najlepszą kartę maksimum 2021 roku w świecie.

Konkurs został zorganizowany przez Komisję Maksimafilii FIP. Do konkursu w 2021r. zgłoszono najlepsze karty maksimum z 19 krajów jak Brazylia, Bułgaria, Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Izrael, Kuba, Polska, Rosja, Rumunia, Singapur, Słowenia, USA, Wietnam, Włochy i Wyspy Alandzkie.

Najlepszą kartę maksimum 2021 roku została polska karta maksimum „Pszczoła miodna (*Apis mellifera*)” autorstwa Przewodniczącego Komisji Maksimafilii ZG PZF Sławomira Bema. Karta ostemplowana została stemplem pierwszego dnia obiegu (FDC) z Warszawy.

Do zwycięskiej karty użyty został znaczek z wprowadzonej do obiegu 30 kwietnia 2021r. przez Poczta Polską serii „Owady pożyteczne” przedstawiającej owady zapylające, odgrywające istotną rolę w naturalnym ekosystemie. Celem emisji było zwrócenie uwagi na znaczenie ochrony środowiska oraz działań proekologicznych w społeczeństwie. Autorem projektu znaczka był Andrzej Gosik.

Pierwsze miejsce – Polska – Pszczoła miodna
Autor: Sławomir Bem; Wyd.: House of postcards; Stempel FDC Warszawa-30/04/2021

Drugie miejsce w konkursie zajęła Rumunia, trzecie Hiszpania. Karty, które zajęły drugie i trzecie miejsce przedstawiono poniżej.

Drugie miejsce – Rumunia – Sokół

Autor: George Gligor; Wyd.: Eine Groch Kartee; Stempel okolicznościowy Gropnita-24/05/2021

Trzecie miejsce – Hiszpania - Alkazar w Segowii

Autor: Vicente Ramon Canovas Guillem; Wyd.: Ed Garcia Garrabella; Stempel FDC Segovia-5/07/2021

RECENZJA

Carlos Ruiz Miguel, Yolanda Blanco Souto, „Historia filatelic del Sahara Occidental Español”, Wyd. Andavira Editora, Santiago de Compostela, 2022 (str. 174).

Krystian Complak *

Tę książkę na papierze kredowym - pysznie wydaną, bogato ilustrowaną - napisał profesor prawa konstytucyjnego wspólnie z doktorantką. Oboje są członkami Centrum Studiów nad Saharą Zachodnią w Uniwersytecie Santiago de Compostela w Hiszpanii, przy czym C. Ruiz Miguel jest jego dyrektorem. Można, zatem powiedzieć, że mimo oddalenia tematycznego komentowanej monografii od codziennej działalności badawczo-poznawczej jej autorów, można uznać, że byli dostatecznie przygotowani do zredagowania omawianej publikacji. Nie jest to dzieło, które zajmuje się aspektami techniczno-filatelistycznymi dokumentów pocztowych badanego obszaru, ale jak piszą autorzy ma ono „pomóc lepiej zrozumieć historię hiszpańskiej Sahary Zachodniej opierając się na dziejach pocztowych”.

Oprócz ogólnego przedstawienia książki i wstępu do niej, „Filatelistyczna historia hiszpańskiej Sahary Zachodniej” zawiera dziesięć merytorycznych rozdziałów. Otwiera go rozdział zatytułowany „Początek protektoratu nad *Río de Oro* w 1984: faza przedfilatelistyczna (1885-1905)”, a zamyka „Koniec hiszpańskiej Sahary Zachodniej w filatelistyce”. Jak można się domyślać w ciągu tych pierwszych dwudziestu lat dzieje filatelistyczne różnych faktorii handlowych i baz wojskowych odzwierciedlały się w zmianie pieczętek, kasowników i innych urządzeń czy narzędzi pocztowych, bez posiadania przez

te terytoria, jak chociażby wymieniony obszar zwany Rzeką Złocistą (Rio de Oro), własnych znaczków pocztowych.

Pierwsza seria znaczków pocztowych poświęconych Rio de Oro pojawiła się w 1905 r. (CUESE-DE Ro de Oro 1/16). Znaczek ten przedstawiał młodego hiszpańskiego króla Alfonsa XIII z podpisem: Kolonia Rzeki Złocistej. Poczta. Na 1905. Wydrukowano ich po 1750 znaczków dla każdej z szesnastu wartości nominalnych wraz z kontrolnym numerem na odwrocie. Jego projektantem, jako piszą autorzy (s. 28) był prawdopodobnie malarz z Majorcki Bartłomiej Maura y Montaner. Do znaczków dołączono stempel kasujący. Pieczętka była okrągła o 33 milimetrowej szerokości podzielona liniami na trzy części: w górnym łuku znajdował się napis „Rio de Oro”, w środku data „3 lutego 1907”, a w dolnym słowo „Correos”. Do 1921 r. wyemitowano jeszcze siedem serii tych znaczków.

Ostatni znaczek dotyczący hiszpańskiej posiadłości w Afryce wyprodukowano 7 XI 1975 r., czyli niemal trzy tygodnie po wydaniu 16 X 1975 r. opinii Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości o dekolonizacji Sahary Zachodniej. Również w tym przypadku brak jest oficjalnej informacji o autorze obrazka na tym znaczku (i kartce pocztowej), chociaż autorzy opisywanej publikacji przypisują go Genaro Lahuertrze (s.169). Rzeczą ciekawą jest wysłanie 29 II 1976 r. - 3 dni po definitywnym ustaniu administracji Hiszpanii nad Saharą Zachodnią - ostatniego listu z Villa Cisneros. Poświadczają to autorzy książki jego zdjęciem (s. 172). Oznacza to że służby pocztowe tego kraju funkcjonowały jeszcze przez kilka dni mimo oficjalnego wycofania się Madrytu z Sahary Zachodniej.

Szczególny okres rozkwitu filatelistyki nastąpił w latach 1952-1961. Wówczas wychodziły ciekawe serie tematyczne ilustrujące różne aspekty omawianego obszaru. Były to znaczki poświęcone instytucjom i osobistościom zasłużonym albo związanym z Saharą Zachodnią w Hiszpanii, pokazujące faunę i florę Sahary, a także fizys ludzi regionu, w tym dzieci i muzyków. W tym kontekście należy podkreślić interesujący rozdział VI pt. Związki filatelistyczne „Ifni” i Sahary hiszpańskiej. Ifni był obszarem wyłączonym z terytorium Maroka i należał do Hiszpanii na zasadzie pełnej suwerenności, a nie jak zapisano w Traktacie z 1912 r. w charakterze protektoratu. Mimo swej odrębności geograficznej i etnicznej, autorzy omawianej monografii włączyli Ifni do książki o Zacharze Zachodniej szeroko omawiając jej „dorobek filatelistyczny” (str. 107-118).

Na zakończenie uwypuklę przedostatni rozdział książki znamienne zatytułowany: Skąpe wzmianki o Saharze na znaczkach pocztowych Hiszpanii metropolitarnej. Autorzy żalą się, że ten obszar we władaniu Hiszpanii na przełomie XIX i XX wieków, był zaledwie trzykrotnie i to bardzo późno „motywem filatelistycznym” na znaczkach Metropolii. Między 1962 i 1966 rokiem wydano piękną serię znaczków z herbami miast Hiszpanii, w tym 2 IV 1965 r. z godłem Sahary. Ten ostatni znak opisano jako „czerwony falisty pas srebrny (cztery) i lazurkowy (trzy), któremu towarzyszy górna palma wyrwana ze złota, a poniżej głowa dromadera z tego samego kruszcu” (s.182). 7 III 1970 wyemitowano znaczek o nominalnej wartości 6 peset przedstawiający strój odświętny saharijskiej kobiety, a drugi z Ifni. W tym samym roku ukazały się dwa znaczki upamiętniające 50 rocznicę powstania hiszpańskiej legii cudzoziemskiej. Z czterech znaczków dwa były dedykowane legii w Saharze Zachodniej (s. 166).

Kończąc tą krótką notę bibliograficzną dodam, że omawiana posiadłość Hiszpanii w Afryce nosiła na znaczkach, w ciągu 91 lat różne nazwy: Sahara Occidental (w niektórych okresach z dopisem La Guera, La Cruz Roja espanola czy ze wspomnianym Rio de Oro), Sahara, Sahara Espanol, Sahara Espana, Cabo Juby, Ifni, Villa Bens, La Aguera, mimo że w tych ostatnich czterech nazwach chodziło bardziej o zaznaczenie obszaru (miejscowości), z której wychodziły przesyłki pocztowe niż o oficjalne nazwy kolonii (protektoratu). W latach 1917-1919, wyszły znaczki z napisem „Protectorado espanol en Marruecos” albo „Zona de protectorado espanol en Marruecos”. Istniały też znaczki hiszpańskiej poczty dostosowane stosownym napisem – wzdłuż, wszerek lub w poprzek - do części Sahary, w szczególności do rejonu zwanego „Cabo Juby” (czasem pisanego z i krótkim zamiast greckim). Dodam, że znaczki metropolitarne wychodziły w milionach egzemplarzy, a nie, co najwyżej, w kilku tysiącach jak było w przypadku wcześniej omówionych.

* Autor recenzji jest profesorem prawa konstytucyjnego, jako profesor emeritus wykłada obecnie na uczelniach czterech kontynentów.

IZOINSTALBUD
IZOLACJE INSTALACJE BUDOWNICTWO

www.izoinstalbud.pl

GALERIA KART MAKSIMUM

